

EDEBİYAT, YÖNETİM VE İŞLETME AÇISINDAN GAZAP ÜZÜMLERİ ROMANININ İNCELENMESİ*

AN EXAMINATION OF THE NOVEL GRAPES OF WRATH FROM THE POINT OF VIEW OF LITERATURE, MANAGEMENT AND BUSINESS

Doç. Dr. Hüseyin Mertol

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-8048-0814, huseyin.mertol@gop.edu.tr

Yunus Ergün

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi,

ORCID:0000-0002-2989-6073, yunus.ergun_12@hotmail.com

ABSTRACT

It is possible to define management as the cooperation of individuals or groups to realize more than one goal, an effort to direct them towards the goal by directing them. In this context, the main elements of management are the Decoupling of multiple individuals, determining the appropriate target, ensuring cooperation and division of labor. The coexistence of these elements Dec the importance of the enterprise. In the works written from the point of view of management and business, the social reflections of enterprises are emphasized. The social reflection of enterprises is mainly based on a number of policies. As for the functioning of these policies, it is seen that they are discussed from different points of view in literary texts. The purpose of this study is to consider John Steinbeck's novel Grapes of Wrath in the context of business and management. For this purpose, content analysis method which is one of the qualitative research methods was used in the research. In addition, in this research, the emergence of enterprises, word clouds in the field of business management have been created with the WordClouds program and made available for review. Descriptive content analysis was used to interpret the method.

Keywords: Management, Business, Novel, The Grapes of Wrath

ÖZET

Yönetim, birden fazla amacı hayata geçirmek için bireylerin veya grupların işbirliği yapması, onları güdümlenerek amaca doğru yöneltme çabası olarak tanımlamak mümkündür. Bu bağlamda yönetimin belli başlı öğeleri ise birden çok bireyin bir araya gelmesi, uygun hedefin belirlenmesi, işbirliği ve işbölümünün sağlanmasıdır. Bu öğelerin bir arada bulunması işletmenin önemini ortaya koymaktadır. Yönetim ve işletme bakış açısıyla yazılmış eserlerde, işletmelerin toplumsal yansımaları üzerinde durulmaktadır. İşletmelerin toplumsal yansıması temelde birtakım politikalar dayandırılmaktadır. Bu politikaların işleyişine ilişkin ise edebi metinlerde farklı bakış açılarıyla ele alındığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı John Steinbeck'in Gazap Üzümleri romanını işletme ve yönetim bağlamında ele almaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca bu araştırmada işletmelerin ortaya çıkışı, işletmelerin yönetimi alanında kelime bulutları wordclouds programı ile oluşturularak incelemeye hazır hale getirilmiştir. Betimsel içerik analiz yöntemi ile yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler (Keyword in Turkish): Yönetim, İşletme, Roman, Gazap Üzümleri

* Bu çalışma, 3. Uluslararası Ankara Multidisipliner Çalışmalar Kongresine sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

1. Giriş

Yönetim üzerine birçok tanım yapılmıştır. Toplum bilimcilerine göre yönetim bir sınıf ve saygınlık sistemi olarak nitelendirilmektedir. Ekonomistler yönetimi, toprak, sermaye ve işgücünün üretim fonksiyonlarından biri olarak tanımlamışlardır. Yönetim üzerine genel kabul gören tanım ise şu şekildedir. İşletmeciliğin ilk ve genel işlevinin adı yönetim olarak tanımlanmaktadır (Thompson, 2007:12). Buradan hareketle yönetim birçok kişinin varlığı ile ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle yönetim, ekonomik faaliyetlerden ayrılmış, birtakım grup faaliyetler olduğu kabul görülmektedir (Sargut, 2009:25). Diğer tanımlamada ise yönetim, belirli amaçlara ulaşabilmek amacıyla başta insanlar olmak üzere maddi kaynakları ve uygulama süreçlerinin toplamıdır. Yönetim daha dar anlamıyla işbirliği edilerek çalışan kümelerde ortaklaşa bulunan ve gerek güdülen amaçlara gerekse bu amaçları gerçekleştirmek amacıyla kullanılan teknolojik yöntemler doğrultusunda davranış biçimlerinin anlatılması için kullanılmaktadır (Ataman, 2001:8).

Yapılan tanımların birçoğunda belirli ortak unsurlar bulunmaktadır. Bu ortak unsurlardan yola çıkarak yönetimin insanlara iş yaptırabilme sanatı olduğunu, başkalarını çalıştırabilme sanatı olduğunu, kendinden daha iyi insanları, kendi denetimi altında çalıştırabilme sanatı olduğunu ve yönetimin insan iradesi olduğunu söylemek mümkündür (Schultz, ve Lı, 2005:14). Buradan hareketle yönetimin iki temel unsuru amaç ve işbirliği olduğu ortaya çıkmaktadır. Amaç ve işbirliği işletmelerin sürdürülmesi açısından önem arz etmektedir (Mecek ve Kocakula Yıldırım, 2020:11).

Toplumu oluşturan tüm bireyler, geçimlerini sağlayabilmeleri için maddi kazanç sağlamak ve yaşamlarını sürülebilme amacıyla iş hayatı içinde yer almaktadır. Bu bağlamda işletme ise iş yaşamında yer alan ve hemen hemen her an farklı nedenlerle karşımıza çıkan bir kavramdır. Bu kavram beraberinde birçok kavramı da çağrıştırmaktadır (Ertürk, 2009:18). İşletmeyi kimi zaman yapılan işler ile ilgili farklı kaynakların bir araya getirilmesiyle ticari amaçlara ulaşmaya yardımcı bir örgüt olarak düşünmek mümkündür. Bilimsel bir kavram olarak ise, bireylerin iş yaşamında hazırlanan ve iş yaşamında yer alan çeşitli işlevler ile ilgili bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır (Dikmen, 2015:14). Bununla birlikte ilişkisel olarak amaca yönelik ekonomik faaliyeti ya da ticari işlemleri akla getirmektedir. Genellikle işletme, iş yaşamında yer alan ve toplumda mal ve hizmet tedariki, üretimi ve dağıtımıyla ilgili işlevlerin yapıldığı bir organizasyon şeklindeki tanımlanmaktadır (Memiş, 2009:21). Buradan hareketle işletmelerin unsurları arasında birey ve kurumlar için toplum içinde geçimini sağlamak için gerekli parayı kazanma aracı olduğunu söylemek mümkündür (Sobchack, 1979:10). Bununla birlikte topluma mal ve hizmet verilmesi ile ilişkili olduğunu, iş ve faaliyetlerin yerine getirilmesi için kaynakların yönetilmesinin içerdiğini ve akademik ortamda iş yaparken gereken işlev ve faaliyetlerin açıklamasını yapan bilim dalı olarak kabul edildiğini söylemek mümkündür (Güney, 2001:13).

İşletmelerin artması ve seri üretimler, kapitalist sistemin ortaya çıkmasına ve gelişmesine neden olmuştur. Her ne kadar kapitalist sistem farklı anlamlarda kullanılsa da bazen bir siyasi görüş, bazen bir hayat tarzı, birleştirici bir düşman, bir moda, bazen de eleştirel bir kavram olarak erken dönemlerde gelişerek hedefleri ve amaçları yönünden değişime ve dönüşüme uğrayan ekonomik bir sistemdir (Dereli, 2015:25). Bu sistem daha fazla sermayenin varlığı ve bu sermayeye dayanan üretim yöntemlerinin kullanılması, teknolojik

bilgi düzeyine ve emek sermayesine dayalı bir sistemdir. Buradan hareketle üretime egemen olmuş işletmelerin üretimdeki amacı, işçilerin, sermaye sahiplerinin veya tüketicilerin gereksinimlerini karşılamak değildir. Genellikle amacı geniş pazar ve kar elde etmektir (Akdağ, 2014:24). Bu bakış açısı ise kapitalist sistemi daha etkin hale getirmektedir. Kapitalist sistemin etkin hale gelmesiyle birlikte sosyal, kültürel, ekonomik ve üretim alanları da büyük değişimlere neden olmuştur. Özellikle tarımsal üretim ciddi değişimlere yol açmıştır (Gökçe ve Şahin, 2004:27).

Tarım kapitalizmi salt olarak ürün üretmek ile kalmamaktadır, üretilen ürünleri diğer bölgelere, değerli madenler karşılığı ya da ihtiyaçların edinilebilmesi için mübadelede kullanılmaktadır (Taylor, 1959:19). Bu durum kapitalizmde özel mülkiyetin, girişim özgürlüğünün, serbest dolaşımın ve veraset kurumunun mevcut olduğunu göstermektedir. Tarım kapitalizmi sosyolojik alanlarda işlenmiş ve konu edinilmiştir. Tarım kapitalizmi sonucunda birçok toplumsal sorun ve yıkımlar meydana gelmiştir (Eren, 2015:20). Bu yıkımlar yanında tarımsal üretimde artışlara yaşanmış olsa da birçok kişinin işsiz kalmasına ve yerlerinden edilmesine neden olmuştur. Yaşanın bu olaylar edebi eserlerde konu edinilmiştir. Koçar ve Namı (2021) Fakir Baykurt'un Yılanların Öcü ve Tırpan Romanlarında Feodalizmden Kapitalizme Evrilme Süreci adlı çalışmasında kapitalizmin dinamiklerinin hepsinin romanlarda varlığını hissettirdiğini vurgulamaktadır. Buna ek olarak feodalizme has birtakım işletme modellerinin ve uygulamalarının kapitalizmin varlığını gösterdiği vurgulanmaktadır. Öte yandan Meydan (2021) Kapitalizmin Kıskacında Bir Kadın Romanı: Ankara Mahpusu adlı çalışmasında kapitalizm eleştirisinin eserin temel odağını oluşturduğunu vurgulamaktadır. Görüldüğü üzere bazı edebi eserlerde kapitalizm eleştirilerini görmek mümkündür. Buna en iyi örnek ise John Steinbeck'in Gazap Üzümleri romanıdır.

1.1. Literatür Özeti

Konu alan yazısı incelendiğinde Gazap Üzümleri romanı üzerine birtakım çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda Şeker ve Özcan (2021) Ekonomi-Politik Yönleriyle Karşılaştırmalı Roman Analizi: Gazap Üzümleri, Demirciler Çarşısı Cinayeti ve Yusufçuk Yusuf adlı çalışma yapmışlardır. Çalışmada Gazap Üzümleri romanına ilişkin bir kasaba ve etrafında geçmiş olayların makro değişim koşullarını analiz edebilecek sosyolojik bir birikim taşıdığını ifade etmektedirler. Gazap Üzümleri romanına ilişkin yapılan bir diğer çalışma ise Türkmenoğlu (2021) Gazap Üzümleri Romanına Büyük Buhran Odaklı Bir Yaklaşımdır. Türkmenoğlu bu çalışmada iktisadi bir bakışla Buhran'ın Gazap Üzümleri romanına yansımalarını ele almaktadır. Çalışmada Gazap Üzümleri romanında 1929 buhranını yalnızca bir ekonomik kriz olarak değil, toplum yapısında kırılmalara neden olan bir olay olduğunu belirtmiştir. Buna ek finansal bir krizin sebep olduğu trajedi anlatılırken insani değerlerin önemini vurguladığı ifade etmektedir. Nagpal ve Tramboo (2021) John Steinbeck'in Gazap Üzümleri'nde Irk Ayrımcılığı ve Ekonomik Eşitsizlik adlı çalışmalarında ırk ayrımcılığı ve ekonomik eşitsizliği odak noktasına alarak incelemişlerdir. Çalışmada Gazap Üzümleri romanın Büyük Buhran sırasında işçi sınıfının durumunu canlandırdığı ifade etmektedir. Roman üzerine yazılan bir diğer çalışma ise Thompson'un (2007) Tarım ve İşçi Sınıfı Siyasal Kültürü: Gazap Üzümleri adlı çalışmasıdır. Thompson bu çalışmasında romanın liberal ve neo-liberal siyaset teorisinin ana akımları vurguladığını ifade ederken Steinbeck'in eşitlikçi ya da faydacı bir bakışına özdeşleştiğini

vurgulamaktadır. Görüldüğü üzere John Steinbeck'in Gazap Üzümleri romanı üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda Gazap Üzümleri romanının yönetim ve işletme bağlamında ele alınmamış olması yapılan bu çalışmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

2. Amaç ve Yöntem

Yapılan bu araştırmada John Steinbeck'in Gazap Üzümleri romanı işletme ve yönetim perspektifinde ele alınması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca bu araştırmada işletmelerin ortaya çıkışı, işletmelerin yönetim alanında kelime bulutları wordclouds programı ile oluşturularak incelemeye hazır hale getirilmiştir. Betimsel içerik analiz yöntemi ile yorumlamaya çalışılmıştır. İçerik analiz yöntemi, belirli kurallara dayalı olarak oluşturulan kodlamalarla yapılan niceliksel ve elde bulunan kayıtlı metinlerin çözümlenmesine yönelik kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013:15).

3. Bulgular

John Steinbeck'in Gazap Üzümleri romanı, Amerika'da 1930 yılında yaşanan ekonomik kriz sonucu yaşananları yansıtan önemli edebi eserlerden birisidir. Roman, yaşanan ekonomik kriz sürecinde insanların yaşadığı zorlukları ve yaşam mücadeleleri anlatılmıştır. Gazap Üzümleri geniş çapta bir edebiyat klasiği olarak kabul edilir, ancak Amerikan işçi sınıfının romantikleştirilmiş bir portresini sunduğu için sıklıkla eleştirilmiştir.

John Steinbeck'in Gazap Üzümleri romanına genel bir bakış açısıyla bakıldığında şu şekilde özetlemek mümkündür. Tom Joad öfkelerini kontrol edemeden işlediği bir cinayetten hapse girer. Bir gencin kafasına sert bir cisimle vurarak ölmesine neden olmuştur. Bu nedenle hapse düşmüştür. Hapisteyken ses çıkarmayan, olay çıkarmayan birisi, onun iyi halinden yararlanarak serbest kalmasına yardımcı olmuştur. Hapishanede kaldığı süre boyunca, ailesinden haber almamış, ailesine mektup yazmamıştır. Hapisten çıkan Tom Joad evine ulaşır ancak her şeyin mahvolduğunu görmüştür. Toprak kurumuş, evler terk edilmiş ve kasabadan birçok kişi göç etmiştir. Yağmurun yağmaması, toprağı verimsizleştirmiş, çiftçiler tarlalarından hasat kaldıramamıştır. Kasabada kalan tek bir kişi Tom Joad'a ailesinin Kaliforniya'ya bir sebze meyve bahçesinde çalışmak üzere gittiklerini söylemiştir. Ailesi sahip oldukları her şeyi satarak küçük bir kamyonet alarak yola koyulmuştur. Yol boyunca gittikleri birçok yerden istenmemiştir. Buradan hareketle romanı iktisadi olarak ele almak gerekirse, dönemin ekonomik sıkıntıları ve kapitalist sistemin üretim üzerindeki etkisi ciddi derecede hissedilmiştir. Kitapta geçen 1930'lu yıllar Amerika tarihinin neredeyse en büyük ekonomik krizinin ve en büyük tarımsal felaketinin yaşandığı yıllardır. Tarımsal üretimdeki problemlerin ana nedeni ise toprağın aşırı kullanımı nedeniyle gerçekleşen kuraklık ve toz fırtınalarıdır. Bununla birlikte altın standardının hüküm sürdüğü bu dönemlerde ekonomik problemlerin yaşanması deflasyona yol açmış ve fiyatların sürekli olarak düşmesine neden olmuştur. Kapitalist sistemin tarımda iyice yaygınlaşması, çiftçiler ve ailelerini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu duruma birde tarımda makineleşmenin eklenmesi durumu daha da kötüye sürüklemiştir. Tarımsal ürünlerdeki fiyat düşüşü çiftçilerin mallarını tarlalarda bırakmalarına neden olmuştur. Tarımdan gelir elde edemeyen çiftçiler bir müddet sonra bankalara olan borçlarını ödeyememişler ve topraklarını kaybetmişlerdir. Topraksız kalan çiftçi yine tarlalarda çalışmamaktadır. Bunun en önemli nedeni ise kaybedilen toprakların tek bir şirketin mülkiyetine aktarılmış olmasıdır. Şirketler ise tarım arazilerden makine

kullanımını arttırmış olması işgücü ihtiyacını ortadan kaldırmıştır. Bu durumda tarım arazilerinde 10-12 ailenin yapacakları işleri tek bir traktör yapmaktadır. Gazap Üzümleri romanının geçen bu durum tarihsel olarak 1870’li yıllarda Amerika Birleşik Devletlerinde toprak istihdamı %46’lara kadarken, 1940’lı yıllara gelindiğinde bu durum %17’lere kadar düşmüştür. Kapitalist sistemin bu denli tarımsal üretimin içine girmesi bölgede yaşayan insanların topraklarını terk etmelerine neden olmuştur. Kitapta dikkat çeken olayda bölgede yaşayan birçok aile Kaliforniya’ya göç etmiştir. Bu durumun bir diğer nedeni ise Kaliforniya’da birçok tarım işçisinin arandığına dair el ilanlarının dağıtılmış olmasıdır. Bu ilanları göre birçok aile Kaliforniya’ya doğru yola çıkmıştır. Joads ailesi de bu yolculuğa katılmışlardır. Bölgede kalmak isteyenler ise tarım topraklarını birleştirmeyi ve böylece gelirlerini arttırmayı düşünmüşler ancak bu konuda başarılı olamamışlardır. Bu anlamda kitapta geçen “*Ortakların aldığı pay bizim karımızdır, veremeyiz.*” “*topraklarımızı birleştirirsek, ancak o zaman bir parça kar elde edebiliriz*” cümlesi bu durumu desteklemektedir. Bununla birlikte, Gazap Üzümleri romanında bir takım iktisadi kavramların kullanıldığı görülmektedir. Bu kavramlar Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1.

Gazap Üzümleri Romanında Geçen İktisadi Kavramlar

KODLAR			
TEMA: İktisadi Kavramlar	İşsizlik	Banka	Para
	Ekonomi	Reform	Kriz
	Şirket	Borç	Düşük Ücret

Gazap Üzümleri Romanında özellikle işsizlik, banka, reform, şirket, borç ve düşük ücret gibi kavramların yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. İşsizlik konusunda Joad ailesinin çalışmak amacıyla başka bir yere göç ettikleri, bunun nedeni olarak düşük ücret ve ekonomik kriz olduğu görülmektedir.

Gazap Üzümleri romanında kapitalist sistemin etkisini büyük oranda hissetmek mümkündür. Özellikle tarım işçilerinin, iş bulma ve düşük ücretlerde çalıştırıldığı görülmektedir. İşçi alımlarında, alınacak kişi sayısından fazla işçilerin çağrılması, işçi ücretlerini düşürülmek için yapılan bir uygulamadır. Bu anlamda kitapta geçen “*Olsa olsa 200 kişi lazımdır ona ama 500 kişiyi çağırır. Onlar da başkalarını çağırır. İşyerine gittiğiniz zaman bir de bakarsınız ki 1000 kişi toplanmış. O zaman adam der ki: “Ben saatına yirmi sent veriyorum”. Belki gelenlerin yarısı bırakıp gider. Ama hala orada 500 kişi vardır ve açlıktan anaları ağlamıştır. Peksimet bile verseler çalışacaklar. Gel gelelim şeftali toplamak ya da pamuk çapalatmak için imzalanmış sözleşme oradaki herifin elinde. Şimdi anlıyor musunuz işi? Ne kadar çok adam toplarsa, ne kadar aç adam toplarsa o kadar az para veriyor. Sonra daha çok çocukları almak ister, çünkü...*” bu durumu destekler niteliktedir. Bununla birlikte tarlalarını kaybeden çiftçiler her gittikleri bölgede “*adama ihtiyaç yok, girmeyin.*” şeklinde tabelaların asıldığı görülmektedir.

Romanda geçen birçok unsurun kapitalist sistemin yansımaları görülmektedir. Romanda geçen traktörün tarımda kullanılması, Joad ailesinin mal varlıklarını satarak aldıkları kamyonet, dönemin teknolojik gelişimine vurgu yapmaktadır. Romanda geçen “*Arkalarından toprağa yeni traktörler geliyor ve ortakçıları topraktan atıyor.*” cümlesi traktörlerin varlığını ve yansımalarını vurgulanmıştır. Teknolojik araçlardaki hızlı artış, seri üretimin artmasına buna bağlı olarak da fabrikaların artışına olanak sağlamıştır. Böylelikle insanların tarımda çalışmaktansa fabrikada çalışmalarına dair düşüncelerin gelişmesine neden olmuştur. Bu nedenle romanda tarımsal üretimin azaldığı, çalışanların düşük ücret aldıkları vurgulanmıştır. Tarımda yaşanan bu gibi sorunlar işletmeleri de etkilemektedir. Bu etkiyi romanda görmek mümkündür. Buradan yola çıkarak tarımın yönetim ve işletme açısından ele alınması gerekli kılınmaktadır. Bu bağlamda John Steinbeck’in Gazap Üzümleri romanında yaşanan olaylar temelde tarımsal üretimlerin azalmasına ve kapitalist sistemin etkisine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

Şekil 1.

Tarım Açısından Oluşturulan Kelime Bulutu

Şekil 1’de görüldüğü üzere Gazap Üzümleri romanında tarım alanında birçok kavramların kullanıldığı görülmüştür. Gazap Üzümleri romanının dönemin kuraklığından bahsetmesi doğal olarak tarımsal faaliyetleri de etkilemesi nedeniyle tarım coğrafyası açısından önemli bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda romanda tarımsal üretimde kullanılan tarım araçlarından, toprağı işleme şekillerinden çapayı ve tarım ürünlerinin hasat edilmesinden bahsedildiği görülmektedir.

Romanda geçen “*Tarım araçları, ağır takımlar, yataklar, somyalarla satılabilecek ve taşınabilir her türlü eşya dolu kamyon gittikten sonra Tom, çevrede dolaşmaya başladı.*” ifade aslında kuraklık nedeniyle tarımsal faaliyetlerin durduğunu ve böylece tarımsal araç gereçlerin satıldığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte tarımsal üretimde kullanılan traktörler çeşitli benzetmelerle ifade edildiği görülmüştür. “*Gümüş gibi parlayan, oluklu saçtan*

yapılma traktör garajları canlıydı yalnız; metal, petrol ve benzinleriyle, parlayan diskleriyle canlıydılar.” ifadesi bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Tarım açısından romanda özellikle tarımsal üretim öncesinde toprağın geçirdiği işlemlerden bahsedildiği görülmüştür. *“Kimyasal bileşiminden başka bir nesne olan insan, yerde gezer, sapanın ucunu taşa çarpmasın diye çevirir, toprağın üstüne kadar çıkmış olan bir taş katının üzerinden sapanı kaydırmak için sapından aşağıya doğru bastırır.”* İfadesiyle toprağın tarımsal üretim öncesinde sürülmesinden bahsedildiği görülmüştür. Ayrıca romanda insanların tarımsal üretim esnasında neler yaptıkları şu ifadelerle dile getirilmiştir. *“Pamuk çapalıyorlar. hepsi., dahası çocuklar, büyükbaba bile.”* Son olarak romanda tarımsal ürünlerin hasat edildikten sonraki süreci şu şekilde ifade edilmiştir: *“Artık ürün yetiştiği ve hasat edildiği zaman, hiç kimse sıcak bir toprak parçasını eline alıp, onu parmaklarından aşağı akıtamayacak. Kimse ne tohuma elini sürecek, ne de büyüsün diye hırsıyla başında bekleyecek.”* Buradan hareketle tarımsal ürünlerin hasat edilmesi sonrasında toprağın boş kaldığını bir müddet tohum ekiminin durduğu ifade edilmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

Toplumunu oluşturan tüm bireyler yaşamlarını sürdürebilmeleri, geçimlerini sağlayabilmeleri ve maddi kazanç sağlamak amacıyla çeşitli işler yaparak, iş hayatı içinde yer almaktadır. Bu bağlamda işletme ise iş yaşamında yer alan ve hemen hemen her an farklı nedenlerle karşımıza çıkan bir kavramdır. İşletmelerin artması ve seri üretimler, kapitalist sistemin ortaya çıkmasına ve gelişmesine neden olmuştur. Kapitalizm farklı anlamlar yüklenerek kullanılmaktadır. Bazen bir siyasi görüş, bazen bir hayat tarzı, birleştirici bir düşman, bir moda, bazen de eleştirel bir kavram olarak kullanılsa da birçok sistemde olduğu gibi erken dönemlerde gelişerek hedefleri ve amaçları yönünden değişime ve dönüşüme uğrayan ekonomik bir sistemdir. Kapitalist sistem sosyal, kültürel, ekonomik ve üretim alanları da büyük değişimlere neden olmuştur. Özellikle tarımsal üretim ciddi değişimlere yol açmıştır. Bu değişimler edebi eserlerde konu edinildiği görülmüştür. Buna en iyi örneklerden birisi John Steinbeck’in Gazap Üzümleri romanıdır.

Çalışma sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda romanda ekonomik krizlerin ve bu krizlerin toplumsal yansımaları olduğu görülmüştür. Bununla birlikte çiftçilerin bankalara olan borçlarını ödeyememesinden dolayı tarım arazilerine el konularak, şirketlere verilmesi büyük şirketlerin ortaya çıkmasına ortam hazırlamıştır. Bu durum kapitalist sistemin etkilerinin iyice hissedilmeye başlandığını göstermektedir. Topraklarını kaybeden çiftçilerin kırsal kesimlerde yaşamaktan çok kent merkezlerinde yaşamak istemeleri, tarım işçiliğinden çok, fabrika işçiliğini düşünmeye başlamaları Fordizmin etkilerinin yayıldığını göstermektedir. Bu bağlamda kapitalist sistemin ve getirilerinin toplumsal algının, ekonomik faaliyetlerin değiştirilmesinde ortam hazırladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Şeker ve Özcan (2021) Ekonomi-Politik Yönleriyle Karşılaştırılma Roman Analizi: Gazap Üzümleri, Demirciler Çarşısı Cinayeti ve Yusufçuk Yusuf adlı çalışmada kapitalizmin ekonomik değişimler üzerine vurgu yapmaktadır. John Steinbeck’in Gazap Üzümleri romanında endüstriyel kapitalizme geçişin, sosyal sınıflar arasındaki uçurumu derinleştirirken insan toprak ilişkisinin değişimi, sömürünün niteliği, yoksulluk, sosyal dışlanma üzerine yoğunlaştığını ifade etmektedir. Sonuç itibarıyla John Steinbeck’in Gazap Üzümleri romanı finansal bir krizin sebep olduğu trajediyi anlatırken, kapitalist sistemin toplumsal etkileri üzerinde durmaktadır.

Kaynakça

- Ataman, G. (2001). *İşletme Yönetimi: Temel Kavramlar Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Akdağ, Y., (2014). *Kapitalizm ve Sınıf Mücadelesi: Teorinin Güncelliği, Evrensel Basım Yayın*, İstanbul.
- Dereli, S. (2015). *Sanayi Sonrası Toplumda Çalışma Olgusu ve Çalışma İlişkilerine Etkileri* (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Dikmen, A. A., (2015). *Makine, İş, Kapitalizm ve İnsan*. 3. Bs. Ankara: Nota Bene Yayınları.
- Ertürk, M. (2009). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı. Beta Yayınları, İstanbul.
- Eren, L. G., (2015). Tarımsal Kapitalizm: Fizyokrasi. *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt:5 Sayı:2. S.9
- Güney, S. (2001). *Yönetim ve Organizasyon*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gökçe, O., ve Şahin, A. (2004). Yönetimde Rol Kavramı ve Yönetimsel Roller. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(6), 133-156.
- Koçar, F. Ş., ve Namlı, T. (2021). Fakir Baykurt'un Yılanların Öcü ve Tırpan Romanlarında Feodalizmden Kapitalizme Evrilme Süreci. *Diyalektolog*, (27).
- Memiş, M. Ü. (2009). İşletme Yönetim Aracı Olarak Çevresel Muhasebe. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 89-106.
- Mecek, M., ve Kocakula Yıldırım, Ö. (2020). Yönetim-İdare Kavramlarının Yapısal- İşlevsel Analizi ve Kavramsal Açından Tanımlanması. *Journal Of Social And Humanities Sciences Research*, 7(54), 1411-1425.
- Meydan, E. (2021). Kapitalizmin Kıskaçında Bir Kadın Romanı: Ankara Mahpusu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (50), 127-135.
- Sargut, A. S. (2009). Türkiye'de İşletme Yönetimi Eğitiminin Kurumsal Çerçevesi: Çeşitlilikten Eşbiçimliliğe. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Nisan, 4(1), 51-63.
- Schultz, J. ve Li, L. (2005). *John Steinbeck A Literary Reference To His Life And Work*. New York: Facts On File Inc.
- Sobchack, V. C. (1979). The Grapes Of Wrath (1940): Thematic Emphasis Through Visual Style. *American Quarterly*, 31(5), 596-615.
- Şeker, A., ve Özcan, E. (2021). Ekonomi-Politik Yönleriyle Karşılaştırmalı Roman Analizi: Gazap Üzümleri, Demirciler Çarşısı Cinayeti ve Yusufçuk Yusuf. *Söylem Filoloji Dergisi*, 6(1), 79-91.
- Thompson, P. B. (2007). Agriculture And Working-Class Political Culture: A Lesson From The Grapes Of Wrath. *Agriculture And Human Values*, 24(2), 165-177.
- Taylor, W. F. (1959). The Grapes Of Wrath Reconsidered: Some Observations On John Steinbeck And The "Religion" Of Secularism. *The Mississippi Quarterly*, 12(3), 136- 144.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Extended Summary

Many definitions have been made on management. According to sociologists, management is characterized as a system of class and respectability. According to economists, management is defined as one of the production functions together with land capital and labor. The generally accepted definition of management is as follows. The name of the first and general function of management is defined as management. Proceeding from this, management is manifested by the presence of many people. Management brings the enterprise with it. It is possible to see the effects of capitalism in many of them from the dates when enterprises appeared to the present day.

In this research, it is aimed to examine John Steinbeck's *Wrath Grapes* novel in the context of business and management. In addition, the novel *Grapes of Wrath*, the emergence of enterprises and their social reflections will be used in the descriptive depiction. In this context, content analysis method which is one of the qualitative research methods was used in the research. In addition, in this research, the emergence of enterprises has been tried to be interpreted by the descriptive content analysis method by creating word clouds in the field of the method of enterprises and making them ready for examination.

The novel *Grapes of Wrath* by John Steinbeck sheds light on that period with all its reality of what happened as a result of the economic crisis in America in 1930. This great economic crisis that began in America has gradually spread around the world. The difficulties experienced by people during this economic crisis, the struggle for their lives and their wretchedness have been described. The *Grapes of Wrath* is widely regarded as a literary classic, but has often been criticized for presenting a romanticized portrait of the American working class.

From a general point of view of the novel *Grapes of Wrath* by John Steinbeck, it is possible to summarize it as follows. Tom Joad goes to prison for a murder he committed before he could control his anger. He hit a teenager in the head with a hard object, causing him to die. Therefore, to jail has dropped. A person who didn't make a sound or make a scene while he was in prison allowed him to be released by taking advantage of his well-being. During his stay in prison, he did not hear from his family or write letters to his family. Released from prison, Tom reaches Joad's house, but finds that everything is ruined. The land was established, houses were abandoned, and many people emigrated from the town. The lack of rain made the soil unproductive, and farmers could not harvest from their fields. Only one person who stayed in town told Tom Joad that his family was going to California to work in a vegetable orchard. His parents sold everything they had and took a small van and set off. They were not asked for from many places they went along the way. Proceeding from this, if it is necessary to consider the novel as an economic one, the economic difficulties of the period and the influence of the capitalist system on production were seriously felt. The 1930s, mentioned in the book, were the years of almost the greatest economic crisis and the greatest agricultural disaster in American history. However, during these periods when the gold standard prevailed, economic problems led to deflation and caused prices to fall continuously. The spread of the capitalist system in agriculture has negatively affected farmers and their families. Adding mechanization in agriculture to this situation has made the situation worse. The decline in the price of agricultural products has led farmers to leave their goods in the fields. Farmers who could not earn income from

agriculture could not pay their debts to banks after a while and lost their land. The farmer who is left without land is again unable to work in the fields. The most important reason for this is that the lost lands have been transferred to the ownership of a single company. On the other hand, companies have increased the use of machinery from agricultural land, eliminating the need for labor. In this case, a single tractor does the work that 10-12 families will do on agricultural land. Historically, land employment in the United States fell to 46% in the 1870s, and by the 1940s this had fallen to 17%. The introduction of the capitalist system into such agricultural production caused the people living in the region to leave their lands. Many families living in the area emigrated to California at the time of the incident in the book. Another reason for this situation is that flyers have been distributed in California stating that many agricultural workers have been purged. According to these announcements, many families have left for California. The Joads family has also participated in this journey. Those who wanted to stay in the region, on the other hand, thought about combining agricultural lands and thus increasing their income, did not succeed in this regard.

It is possible to feel the influence of the capitalist system to a large extent in the novel *Grapes of Wrath*. It is observed that agricultural workers, in particular, are employed in finding jobs and at low wages. In case of hiring workers, it is a practice to call workers who have more than the number of people to be hired to reduce workers' wages. In this sense, the one mentioned in the book “Even if he needs 200 people, but he calls 500 people. They also call others. When you go to work, you see that 1,000 people have gathered. That's when the guy says: “I give you twenty cents an hour”. Maybe half the people who come will leave. But there are still 500 people there, and their starving mothers have cried. Even if they give rusk, they will work. On the other hand, the guy over there has a contract to pick peaches or hoe cotton. Do you understand the job now? The more men he gathers, the more hungry men he gathers, the less money he gives. And then he wants to take more children, because...” this supports the situation. However, the farmers who lost their fields said every time they went to the area, “no man is needed, don't enter. It is seen that the signs in the form of” are hung.

Many of the elements mentioned in the novel reflect the capitalist system. The use of the tractor mentioned in the novel in agriculture, the pickup truck that the Joads family bought by selling their assets, emphasizes the technological development of the era. Set in the novel, “New tractors come into the ground behind them and throw the farmers out of the ground. “The sentence” highlighted the existence and repercussions of tractors. The rapid increase in technological vehicles has enabled the increase of mass production and, accordingly, the increase of factories. Thus, it has led to the development of thoughts about people working in factories rather than working in agriculture.

According to the data obtained as a result of the study, it has been seen that the economic crises and these crises have social repercussions in the novel. However, due to the inability of farmers to pay their debts to banks, agricultural land was confiscated and given to companies, which created the environment for the emergence of large companies. This situation shows that the effects of the capitalist system are beginning to be felt thoroughly. The fact that farmers who have lost their land want to live in urban centers rather than live in rural areas, and that they have started to think about factory labor rather than agricultural labor shows that the effects of Fordism are spreading. In this context, it would not be wrong

to say that the capitalist system and its returns create an environment for changing social perception and economic activities.

Ek bilgiler

Çıkar çatışması bilgisi: Sorumlu yazar, yazar ekibi adına çalışmada herhangi bir çıkar çatışması olmadığını kabul etmektedir.

Destek bilgisi: Çalışmada herhangi bir kuruluştan destek sağlanmamıştır.

Etik onay bilgisi: Çalışma, etik onay belgesi gerektirmemektedir.

Katkı oranı bilgisi: Birinci yazarın katkı oranı %50, ikinci yazarın katkı oranı %50 şeklindedir.

